

Datum

2019-10-22

Vår referens

Jonas Magnusson

Enhetschef

Jonas.Magnusson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Överenskommelse om Idéburet offentligt partnerskap Värmestugor ASN-2019-14616

Sammanfattning

Under våren och sommaren 2019 har organisationer från det civila samhället bjudit in förtroendevalda och tjänstepersoner i Malmö stad samt fastighetsägare till ett flertal dialogmöten angående hemlöshetsproblematiken. Föreliggande ärende om att ingå ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan berörda organisationer från civilsamhället och Malmö stad är ett resultat av dessa möten.

Partnerskapet omfattar två insatser, en värmestuga för unga mellan 18-25 år och en värmestuga för vuxna över 25 år. Insatserna föreslås att bedrivs från 16 december 2019 till och med den 15 april 2020, rekrytering och utbildning av personal startar den 1 december 2019.

Förvaltningen bedömer att behovet av de akuta insatser som civilsamhällets organisationer erbjuder under föregående vintrar är väl dokumenterat och stärks av det faktum att flera myndigheter regelbundet hänvisat besökare dit. Förvaltningen bedömer att behovet kvarstår inför kommande vinter och anser att denna insats med fördel genomförs i samverkan med det civila samhällets organisationer.

Förslag till beslut

Arbetsmarknads- och socialnämnden föreslås besluta

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner överenskommelsen om Idéburet offentligt partnerskap för Värmestugor.
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden uppdrar åt förvaltningsdirektören att underteckna överenskommelsen.

Beslutsunderlag

- [Här kommer namnet på de handlingar som ligger till grund för beslutsförslaget hämtas in automatiskt. Du behöver inte skriva något under denna rubrik.]

Beslutsplanering

ASN presidieberedning 2019-10-09

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2019-10-17

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2019-10-30

Beslutet skickas till

Stiftelsen Skåne Stadsmission
Fryshuset i Malmö

Ärendet

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har mottagit initiativ från ett flertal aktörer inom civilsamhället att ingå ett Idéburet offentligt partnerskap avseende värmestugor i Malmö under vinterhalvåret. Förvaltningen har i dialog med de idéburna organisationerna framarbetat ett förslag till offentligt idéburet partnerskap.

Bakgrund

Under vintern 2015–2016 inleddes ett samarbete mellan föreningen Kontrapunkt och Svenska Kyrkan (S:t Johannes kyrka) kring temporära insatser för att ge värme och tak över huvudet till behövande i Malmö. Därefter har Svenska Röda Korset, Skåne Stadsmission, Fryshuset i Malmö och Malmökretsen av Svenska Röda Korset anslutit i samverkan för att under vintern 2018-2019 gemensamt genomföra insatsen. Vintern 2018-2019 bedrevs två värmestugor, en värmestuga för vuxna och en värmestuga för unga, mellan 18-25 år. Värmestugan för vuxna bedrevs utan finansiering från Malmö stad, värmestugan för unga finansierades delvis av Malmö stad. En värmestuga definieras i detta sammanhang som en plats inomhus för värme och tak över huvudet, matsservering och plats att vila.

Erfarenhet från vintern 2018/2019

Erfarenheterna från värmestugorna har dokumenterats i Rapport värmestugan 2018–2019¹ och i Värmestugan för unga – ett samarbete för att motverka hemlöshet bland unga.² Värmestugorna var öppna i tre och en halv respektive fyra månader och det totala antalet besök uppskattas till cirka 9 900 varav cirka 5 260 stannade över hela natten. Det genomsnittliga antalet besök till Värmestugan Vuxna var 78 varav 43 stannade hela natten³ på. Det genomsnittliga antalet besök till Värmestuga Ung var 35 varav 22 stannade hela natten.

Målgruppen som besökte värmestugorna var blandad avseende legal status, ursprungsland och livssituation. Genom en enkätundersökning i Värmestuga Vuxen uppskattades att cirka 47 procent av besökarna var EU-medborgare, 32 procent svenska medborgare och 15 procent hade permanenta eller tillfälliga uppehållstillstånd. Cirka 6 procent uppgav att de befann sig i Sverige utan tillstånd.

Till värmestuga Ung var besökarna i huvudsak ungdomar i utsatthet som kommit till Sverige som ensamkommande barn och antingen var tillståndssökande eller fått tillfälligt uppehållstillstånd enligt nya gymnasielagen. Värmestugan mötte också unga som levde i Sverige utan tillstånd, asylsökande i väntan på beslut eller i väntan på verkställighet av utvisning. Till värmestuga Ung sökte sig också personer som av olika anledningar haft men avbrutit insatser från socialtjänsten.

Erfarenheterna från vintern 2018 - 2019 visar på att många lider av psykisk och fysisk ohälsa i större utsträckning än normalpopulationen. De idéburna organisationerna vittnar om att myndigheter flera gånger i veckan hänvisade människor till Värmestugorna. Hänvisning kom

¹ Rapport Värmestugan 2018-2019 - Svenska Röda korset

² Rapport Värmestugan för unga – ett samarbete för att motverka hemlöshet bland unga – Fryshuset i Malmö

³ Beräknat på ett genomsnitt efter 17/1 då besöksantalet ökade.

främst från Malmö stads sociala jour, men även andra myndigheter som migrationsverket, gränspolisens och Malmös universitetssjukhus.

Dialog med Malmö stad

Under våren och sommaren 2019 har organisationer från det civila samhället bjudit in förtroendevalda och tjänstepersoner i Malmö stad samt fastighetsägare till ett flertal dialogmöten angående hemlöshetsproblematiken. Föreliggande förslag om att ingå ett idéburet offentligt partnerskap (IOP) mellan berörda organisationer från civilsamhället och Malmö stad är ett resultat av dessa möten.

Sammanfattning av partnerskapet

Överenskommelsens målgrupp är personer som vistas i Malmö och befinner sig social och ekonomisk utsatt med begränsad tillgång till det generella sociala trygghetssystemet.

Berörda ideella organisationer gör ingen skillnad på människor avseende uppehållsstatus i landet eller anledning till varför behovet finns, utan välkomnar alla som har ett behov av de insatser som erbjuds med undantag från nedanstående avgränsningar.

Insatserna föreslås att bedrivs i form av två värmestugor, en för vuxna över 25 år och en för unga mellan 18-25 år. Respektive värmestuga kommer att erbjuda viloplats nattetid samt varm mat kvällstid och frukost. Värmestugorna kommer att vara öppna vintertid under perioden 16 december 2019 till och med den 15 april 2020. Rekrytering av personal och utbildning startar den 1 december 2019.

Samverkan mellan idéburna organisationer i partnerskap med Malmö stad bedrivs i form av regelbundna samverkansmöten.

Ekonomi och budget

De idéburna organisationernas beräknade budget för att driva två värmestugor under perioden 1 december 2019 till och med den 15 april 2020 uppskattas till 6 560 000, varav de idéburna organisationerna själva bidrar med cirka 1 630 000 i form av egen arbetstid och volontärer. Det återstår ett finansieringsbehov motsvarande 4 930 000 som de idéburna organisationerna genom partnerskapet söker finansiering för. Utan denna finansiering bedömer de idéburna organisationerna att det inte är möjligt att bedriva några insatser kommande vinter.

Beräknat på en kapacitet för båda värmestugorna att tillsammans kunna ta emot 145 besökare ger det en uppskattad kostnad på 283 kr/person exklusive den finansiering som de idéburna organisationerna själva bidrar med. I kostanden är två mål mat inräknade.

Den övervägande delen är personalkostnader, det krävs personal och bemanning under hela natten då många personer ska vistas tillsammans i samma lokal. Jämfört med akuta lösningar på exempelvis vandrahem som inte är förknippade med några löpande personalkostnader. Samtidigt ska beaktas att utöver värme och tak över huvudet erbjuder också värmestugorna mat och möjlighet att sköta en grundläggande hygien. Vidare har värmestugor hög tillgänglighet då människor kan söka sig dit utan en föregående individuell biståndsprövning. I dialogen med arbetsmarknads- och socialförvaltningen har de idéburna organisationerna tydligt uttryckt att värmestugor inte är ett önskat alternativ, dels utifrån humanitära skäl, men även av kostnadsskäl. Samtidigt har lokaler för bättre lösningar inte gått att finna under den period som

överenskommelsen har tagits fram.

I överenskommelsen föreslås att:

Arbetsmarknads- och socialnämnden finansierar *Värmestugan Vuxna* med ett maxbelopp på 2 590 000 för perioden 1 december 2019 till och med den 15 april 2020.

Arbetsmarknads- och socialnämnden finansierar *Värmestugan Unga* med ett maxbelopp på 2 335 000 för perioden för perioden 1 december 2019 till och med den 15 april.

Överenskommelsen kan förlängas med ytterligare ett år. Samtliga parter ska skriftligen godkänna en sådan förlängning av överenskommelsen senast augusti 2020. Dialog och förhandling kring förlängning sker under våren 2020.

Kommunens ansvar

I de fall det konstateras att personer inte har rätt till ekonomiskt bistånd eller bistånd i form av boende är socialtjänstens ansvar begränsat till stöd och hjälp i akuta situationer när personen vistas i kommunen. Begreppet akuta situationer avser framför allt situationer som uppstår oväntat och oförutsett. Det handlar om att personer inte ska frysa, svälta eller sakna tillgång till tak över huvudet för natten samt ha förutsättningar för att kunna sköta en grundläggande hygien. Akut bistånd prövas för kort period.

Kommunerna kan inte avsäga sig detta yttersta ansvar genom att hänvisa enskilda till frivilligorganisationerna, däremot kan en kommun samarbeta med frivilligorganisationer för att säkerställa att exempelvis behov av tak över huvudet blir tillgodosett.

Utifrån den i Barnkonventionen formulerade principen om barnets bästa har kommuner en skyldighet att säkerställa att alla barn i möjligaste mån har det lika bra. Barn ska, i de fall det bedöms lämpligt, kunna beviljas bistånd till en skälig levnadsnivå. Utifrån principen om barnets bästa kan det innebära att barn beviljas bistånd medan deras föräldrar enbart beviljas nödhjälp. Bistånd till barnen kan beviljas med upp till riksnorm. Med hänsyn till barns bästa kan även bistånd beviljas till en rimlig boendekostnad som utgår från barnets behov. Barnfamiljer ska aldrig vara hänvisade till härbärgen eller värmestugor.

Förvaltningens överväganden

Förvaltningen bedömer att behovet av de akuta insatser som civilsamhällets organisationer erbjuder under föregående vintrar är väl dokumenterat och stärks av det faktum att flera myndigheter regelbundet hänvisat besökare dit. Förvaltningen bedömer att behovet kvarstår inför kommande vinter och anser att denna insats med fördel genomförs i samverkan med det civila samhällets organisationer.

Det finns en skillnad mellan arbetsmarknads- och socialförvaltningens ansvar och de idéburna organisationernas avsikter att ge hjälp och stöd till utsatta människor. Förvaltningens ansvar regleras av Socialtjänstlagen medan idéburna organisationer ges möjlighet att se till alla människors behov utan begränsning av människors kommuntillhörighet, vistelseort eller legal status.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ser positivt på att det akuta behovet av nöd under vintermånaderna delvis avbyråkratiseras genom samverkan med idéburen sektor. Värmestugor erbjuder hög tillgänglighet då människor kan söka sig dit utan en föregående individuell prövning av bistånd.

Förvaltningen bedömer att de idéburna organisationernas insatser kompletterar socialtjänstens uppdrag genom att erbjuda, mat och tak över huvudet och värme lättillgängligt under årets kallaste månader. Förvaltningen anser vidare att partnerskapet följer viljeriktningen i Malmö stads budget för 2019, där det anges att berörda nämnder i nära samverkan med civilsamhället ska utveckla formerna för att värna de mest utsatta hemlösa i staden.

Det offentliga stöd som möjliggör partnerskapet utgår ifrån Malmö stads regler och riktlinjer för Malmö stads stöd till idéburen sektor. Riktlinjerna stipulerar att bidrag endast kan ges till verksamhet som har stadgar antagna på årsmöte, fungera enligt demokratiska principer och vara icke vinstdriven. Stiftelser och trossamfund kan inte bedömas möta dessa krav. I de fall verksamheten bedöms som synnerligen angelägen och lokalt etablerad i Malmö kan det emellertid enligt arbetsmarknads- och socialnämnden riktlinjer för organisationsbidrag inom det sociala området göras undantag för bidrag till stiftelser och trossamfund. Förvaltningen bedömer att detta undantag gäller för överenskommelsen.

Ekonomiska konsekvenser

I de fall det konstateras att personer inte har rätt till ekonomiskt bistånd eller bistånd i form av boende är socialtjänstens ansvar begränsat till stöd och hjälp i akuta situationer när personen vistas i kommunen. Detta innebär att kommunen inte har något långtgående ansvar och förvaltningens budget är anpassad efter detta uppdrag.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningens bedömning är att det, för att uppfylla lagstiftningens och de internationella konventionernas krav, är nödvändigt att erbjuda tak över huvudet till de mest utsatta som vistas i staden. Om dessa skyldigheter inte fullföljs genom en överenskommelse och samverkan med civilsamhällets organisationer måste de fullgöras genom annan en lösning som kan säkra att de mest grundläggande mänskliga behoven kan tillgodoses. Förvaltningens bedömning är att antalet nödprövningar hos socialtjänsten skulle öka ytterligare om inte en värmestugelösning kan erbjudas.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen prognostiserar ett underskott för 2019 och arbetar aktivt med åtgärder för en budget i balans. Budget för år 2020 är inte fastställd, men med hänsyn till innevarande års underskott bedömer förvaltningen det inte som möjligt att finansiera överenskommelsen inom befintlig budgetram för arbetsmarknads- och socialnämnden utan att riskera ett underskott. I det fall överenskommelsen godkänds kommer arbetsmarknads- och socialförvaltningen löpande att i dialog med överenskommelsen parter se över vilka kostandsanpassningar som är möjliga.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen förslår nämnden att godkänna överenskommelsen.

Ansvariga

Jonas Magnusson
Katarina Lindeberg

Britt-Marie Pettersson